Johanna Selkee

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HE 46/2023 vp

Kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 46/2023 eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä tekijänoikeuslain muuttamisesta.

Kuntaliitto keskittyy lausunnossaan esityksen yleisiä kirjastoja ja kuntia koskeviin asioihin.

Tukemalla tekijöitä tuetaan myös tarjontaa kirjastoissa

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslakia siten, että lakiin lisätään uusi pykälä 38 a yleisissä kirjastoissa ja korkeakoulujen kirjastoissa tapahtuvan e-kirjojen ja e-äänikirjojen käytön korvaamisesta. Kyseessä ei olisi varsinaisesti lainauksesta aiheutuva tekijänoikeudellinen korvaus. E-kirjoja ja äänikirjoja ei lainata, vaan niitä voi kirjasto välittää asiakkailleen. Uudessa korvausmuodossa olisi kyse kulttuurituesta tekijöille.

Suomen Kuntaliitto kannattaa hallituksen esitystä tekijänoikeuslain muuttamiseksi.

Hallituksen esitys tarjoaa ratkaisua nykyiseen tilanteeseen, jossa osasta kirjastojen asiakaskäytössä olevasta aineistosta maksetaan lainauskorvauksia tekijöille ja osasta aineistoa taas ei korvauksia makseta.

Hallituksen esityksessä on huomioitu hallitusohjelman tavoitteet e-kirjojen lainauskorvauksen toteuttamisesta sekä kansallisen e-kirjaston perustamisen edistämisestä.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Korvaus maksetaan valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta. Vuoden 2024 talousarvioesitykseen sisältyy 1 miljoonan euron määrärahaesitys e-kirjojen ja äänikirjojen kirjastokäytöstä aiheutuviin korvauksiin.

Kuntaliitto on tyytyväinen, että jo tässä vaiheessa on kyetty määrärahaesitys sisällyttämään talousarvioon.

E-aineiston kirjastokäytöstä aiheutuvan korvauksen maksamiseen käytettävän määrärahan suuruus mitoitetaan perinteisen lainauskorvauksen tasolle e-kirjojen ja äänikirjojen kirjastokäytöstä saatavien tietojen pohjalta.

Kuntaliitto pitää tätä ratkaisua perusteltuna.

Yleisten kirjastojen toimintaa kehitetään käyttäjälähtöisesti - myös digitaalisesti

E-aineistojen käyttö on ollut viime vuosina voimakkaassa kasvussa yleisissä kirjastoissa. Myös tulevaisuudessa e-aineistojen käytön voidaan arvioida kasvavan. Kirjastokimpat ja yksittäiset kunnat ovat hankkineet e-aineistoja kokoelmiinsa. Viime vuosina kehitystyön kohteena on ollut kuntien yhteinen e-kirjasto, jossa tavoitellaan helppokäyttöisempää ja yhdenvertaisempaa ratkaisua tarjota e-aineistoja keskitetymmin kirjastojen käyttäjille asuinpaikasta riippumatta.

Kuntaliitto on tyytyväinen, että tässä esityksessä on huomioitu parhaillaan käynnissä oleva kuntien yhteisen e-kirjaston kehitystyö.

Yleisten kirjastojen tavoitteena on edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. Tämän tavoitteen toteutumiseksi yleisten kirjastojen tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Mainitut tehtävät koskevat myös digitaalisessa muodossa olevia sisältöjä ja aineistoja.

Kirjastojen käyttäjien asiointitavat ja palvelutarpeet ovat moninaiset. Ja kirjastot pyrkivät mahdollisimman hyvin kaikkia käyttäjiä palvelemaan. Tästä syystä sekä fyysistä että digitaalista kirjastoa on kehitettävä ja edistettävä rinnakkain. Digitaalisilla palveluilla edistetään myös saavutettavuutta.

Kuntaliitto näkee tärkeänä, että kansallisesti tuetaan kirjastoja niiden perustehtävän toteuttamisessa digitaalisessa ympäristössä. Uudella käyttökorvauksella on myönteinen vaikutus siihen, että korvauksen piiriin kuuluvia e-aineistoja voidaan hankkia ja lisensoida kirjastojen käyttöön entistä enemmän.

Kirjastot ovat yksi kotimaisen kirjallisuuden markkinointikanava hankkimalla kirjallisuutta, järjestämällä kirjailijavierailuja ja tapahtumia ja nostamalla sisältöjä esille kirjastotiloissa ja viestintäkanavissa.

Uutta korvausoikeutta kehitettävä jatkossakin

Kuntaliitto on tyytyväinen, että kansallisesti tuetaan uudella käyttökorvauksella yleisten kirjastojen toimintaa sekä kuntien keskinäistä yhteistyötä kirjastotoiminnan järjestämisessä. Vuoropuhelua ja yhteistyötä kirjastokentän, kirja-alan ja kirjastojen ylläpitäjien kanssa on tärkeää jatkaa uudistuksen jälkeenkin

Kuntaliitto kannattaa esitystä, että korvauksien hallinnointi ja tilittäminen tekijöille hoidetaan samoissa yhteishallinnointiorganisaatioissa, jotka on 19 a §:n mukaisesti hyväksytty hallinnoimaan perinteisiä 19 §:n 4 momentin mukaisia lainauskorvauksia.

Uuden korvauksen toimivuuden kannalta on tärkeää, että hallinnoinnista vastaavissa yhteishallinnointiorganisaatioissa huolehditaan riittävästä käytön raportoinnista. Yleiset kirjastot ovat tottuneita raportoimaan aineiston käytöstä. On tärkeää että kirjastoilla on käytössään kirjastojärjestelmät, joiden kautta tarvittavia käyttötietoja saadaa selville.

Esityksessä lähdetään siitä, että e-kirja ja äänikirja sisältyvät kirjaston kokoelmiin, kun kirjasto on hankkinut kirjan kustantajan tai muun kirjanvälittäjän kanssa tehdyllä sopimuksella. Asiakas saa hankitun e-kirjan tai äänikirjan käyttöönsä kirjaston hallinnassa olevan esitysalustan kautta.

Uudistus todennäköisesti lisää e-aineistojen käyttöä ja tukee sanavapauden ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista sekä yleisten kirjastojen että korkeakoulukirjastojen toiminnan kautta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Hanna Tainio	Johanna Selkee
Varatoimitusjohtaja	Erityisasiantuntija

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi